II. évf. * 14. szám. Ára 6 korona. 1922. április 9.

ÚJ ÉLET

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szeged, Vásárhelyi-sugárút 2.
Megjelenik minden vasárnap reggel.

SZÉPIRODALMI, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI HETILAP.

Előfizetési ára:
Negyedévre . . . . . 65 K
Fél „ . . . . . 120 „
Egész „ . . . . . 220 „

TARTALOM: Dr. *Márki* Sándor: IV. Károly király; *Zsoldos* László: Az ernyő meg a kas, novella; *Csanády* György: Versek; dr. *Márki* Sándor: Szeged első egyetemi tanára, (befejezés); *Aprily* Lajos: Fiamnak, vers; *Udvarhelyi:* A társadalmi nevelés; *Gaál* István: A magyar múlt átka; *Szamos:* Van ugy az ember . . .; *Gyallay* Domokos: A kontár, novella; *Maksay* Albert: Ünnep, vers; *Kovács* Gábor: Nehány szó a szegedi operáról; *Papp* Remig: A köd, novella; *Cserzy* Mihály: Az öreg Szeged, stb.

IV. KÁROLY KIRÁLY.

Gyászba borúl a nemzet, amely megalkotta az 1921. évi XLVII. törvénycikket. A törvényt meghagyja törvénynek, de a koporsót betakarja nemzeti lobogójával, melyet elhunyt királyának idejében annyiszor vitt diadalra. Még egyszer Szent István koronájának fényében tekint vissza az eseményekre, amelyeknek dicső emlékeitől nem foszthatják meg úgy, ahogy egy országot megfosztanak területe legnagyobb részétől, egy királyt trónjától.

Szívébe véste a nemzet egyik bölcsének, Mikó Imre grófnak majdnem ilyen nehéz időkben adott azt a tanítását, hogy „ha összeomlanak a nemzet multjának tisztes boltozatai, mi azoknak romjai alá temetkezünk. Tízszer essünk el s míg történeteink állanak, újra fölkelünk.“

A magyar trónon az első és utolsó Habsburg sorsa a történelem világosságában egymáshoz sokban hasonló. *Albert*, a magyarok első Habsburg-királya, a diadal minden reményével tört a haza ellenségeire — s a döntő csapás előtt hatalmas serege farkast kiáltva, szerteoszlik, a király menekülni kénytelen, s az út izgalmai közt fiatalon meghal. — *Károly*, a magyarok utolsó Habsburg királya, a diadal minden reményével folytatta küzdelmét a haza ellenségeivel s ezeknek földjén áll, mikor hatalmas serege valamely jelszóra szerteoszlik, a király menekülni kénytelen és számüzetésben fiatalon meghal. Mindakettő csak két esztendeig uralkodik s koronáját mindakettő egy-egy gyermekre hagyja: Albert arra, ki még meg sem született, Károly arra, kinek az oceán hullámaiból kell ujjászületnie.

Károly király arany és ezüst kereszteket osztogatott vitézeinek és egyéb híveinek; az emberek az ő vállaira olyan durva, nagy keresztet raktak, melynek súlya alatt összeroskadt. S most a funchali kereszt tövében várja föltámadását.

Örök világosság fényeskedjék neki!

Dr. Márki Sándor.

Az ernyő meg a kas.

(Novella.)

(Első séta.)

Szervusz, öreg! Hova-hova? Köszönöm jól. Mit? Gizi? Ő is jól, köszönöm. Sőt pompásan. Bar-rátom remek az a lány! Én mondom neked, hogy remek... Feleségül venni? Hm-hajh, anyja van annak. Ejh, nem Gizinek! Hiszen annak is van. Hanem én most a házasságunkra mondtam, hogy anyja van annak. Ha még annyit sem tudsz, magyarul, pajtás, hogy ez mit jelent, hát megmagyarázom... Csakhogy kitaláltad! Természetesen, Gizinek nincs még egy hamis koronása sem, hiszen érted: csak olyan fenn az ernyő, nincsen kas az egész — no nézd már, ez az alak folyton itt ténfereg a lábom alatt! Még belelépek! — és mivel jómagamnak sincs egyebem adósságnál, ergo mi a csudáér vegyem el feleségül?

— Pedig becsület Istenemre mondom neked, Gyuszikám, hogy utálom az érdekházasságot, és, ha ma tudnám, hogy holnap kineveznének hátramozditónak valami jóravaló uradalomba, hát még ma leköszönnék a főhadnagyi sarzsimról, — szervusz, Aladár! — hogy felajánljam a szivemet és nevemet annak a lánynak.

— Hiszed-e? — hogy? köszönöm; most csöpp hija, hogy el nem csusztam — ezen a vizes aszfalton — elhiszed-e most már, hogy komolyan szeretem?

— Szervusz. És a kis zászlós? Nem. Gróf Pettendy; most helyezik ide az apját az öregnek a helyébe. Ki halt meg, hogy a kaszinón kint van a gyászlobogó? Óh, igen-igen, olvastam. Szegény! Hehe, nézd, micsoda kalapok! Itt mindennap megállok, és (pszt, ez a hölgy most meg fog pukkadni) szavamra, mindig körülbelül az az illuzióm támad, mintha papagályketrec előtt állnék az állatkertben. No, gyerünk tovább. Hogy mennyi köllene? Hát, édes pajtás, havonkint legalább harmincezer. Nézd, micsoda fess lány! Pedig, mondom, gyülölöm az érdekházasságot. Hanem, hiába, a lányoknak is megvan a maguk valutája. És szegény szép kicsi Gizi rossz valuta.

Szervusz, százados ur! Pardon, Isten veled, Gyuszikám!

(Második séta.)

A bál? Én már két órakor hazamentem. Kérlek, ugy volt, hogy Giziék is eljönnek, de a gyerek este rájött, hogy fáj a feje, s otthon maradtak. Igy aztán csak kényszerüségből mentem el magam is, tudod, mégis meg kellett táncoltatni az uj parancsnokom lányát. Igen, a kegyelmesét. Gróf Pettendy. Ennek is én vagyok a segédtisztje.

— Nana! Láttam már szebbet is. Hanem azt el kell ismerni, hogy kedves egy fruska. Ámbár, ismétlem, én mégis alig vártam, hogy megszökjem. Tuniillik nem vele, hanem tőle, hehehe... Minduntalan Gizi jutott az eszembe.

— Hja, hogy mit állunk itt a sarkon? jó, hogy eszembe juttattad, Gyuszikám. Most nem mehetek a korzóra, mert a tábornok vár. Fölrendelt a lakására.

(Harmadik séta.)

Kérlek, ne kérdezz, tőlem semmit. Ti civilek nagyon szószátyárok vagytok és nekem semmi kedvem sincs rá, hogy amit én most véletlenül elmesélnék itt neked, holnapután már bent olvassam az ujságban. No-no, nem ugy értem. Né, ez a kis „Tegethoff" milyen kényesen billegeti magát; és micsoda lábszár... Gyerünk csak gyorsabban picit.

— Nem, nem. Engem ugyan hiába faggatsz, pajtás, mert én nem tudok semmiről semmit.

— Micsoda? Ki mondta ezt neked? No hát, vedd tudomásul, hogy ez az egész dolog szemenszedett hazugság. Izé, rágalom. A kegyelmes asszonyék szivesen látnak maguk körül, mint izét, mint segédtisztet, akivel tudod hát mégis el lehet fecsegni mindenről. Ennyi az egész. Szóval értsd meg, hogy eszem ágában sincs udvarolni a kontesznek. Gizi? jól. A mult héten voltam náluk.

— Hogy-hogy? Te még csak most mégy hivatalba? Ohohó, hát ez az a bizonyos szinekura! No szervusz, Gyuszikám!

(Negyedik séta.)

— Hé, pszt, pajtás! Ugy sietsz, hogy alig birlak utolérni. Mindjárt gondoltam, hogy nem a hivatalba iparkodol olyan nagyon. Fontos. Talán bizony te is föllépsz? Ugy? Mondd, kérlek, nincs véletlenül pár ezer koronád elsejéig? Hogy, kérlek? Haha, hahahha, hahhaha! Na-gyon jó, Gyuszikám, ki-tü-nő! Ór-riási! Hogy mire? Hjaj, kérlek, olyan kellemetlen; holnapra nehányan hivatalosak vagyunk a kegyelmesékhez ebédre. És tudod... ez roppant fontos... mert... hát... 'sz ilyesmit fölösleges magyarázgatni... Pardon, édes barrátom, sürgős dolgom van. Isten veled!

(Ötödik séta.)

— Szervusz. Mi? Semmi! Hogy mért vagyok civilben? Nagyon egyszerü; leköszöntem a rangomról. Eh, a bitang inasom... Képzeld, a mult vasárnap, vagyis másnap, hogy a kegyelmesék ebédjét emlitettem előtted... hogy honnan szereztem pénzt? Sehonnan! Szóval, mult vasárnap reggel nem volt egy ragasztott tizkoronásom sem! Mulattam igy ebéden? Hogy még a cselédségnek se tudjak adni egy-két huszkoronást? No várj, ne szakits félbe! Levelet irtam a kegyelmes asszonynak, hogy végtelenül sajnálom, de erős lázam van s képtelen vagyok kimozdulni a szobából. Na igen, ez egy pár napi önkéntes szobafogság lett volna. Mit? Persze, a kantinból akartam felhozatni az ételt.

A levelet szépen betettem a boritékba, megcimeztem a kegyelmes asszonynak s odanyomtam a legényem markába.

— Nézd, — mondom — most ezzel a levéllel elmégy altábornagy ur gróf Pettendyékhöz, ott becsöngetsz és átadod a levelet a kegyelmes asszonynak. Megértettél?

— Igenis, főhadnagy ur.

— Jó. Aztán pedig elhozod az ebédemet. Megértettél?

— Igenis, főhadnagy ur.

— És mit gondolsz, mi történt? Na, már látom. hogy belőled sem lett volna jó tisztiszolga, barátom, Hát képzeld, a kamasz elviszi a levelet Pettendyékhöz és hoz haza nekem egy pompás ebédet, ugyancsak Pettendy grófféktól. Leteszi az ételhordót az asztalra s haptákba vágja magát:

— Főhadnagy urnak alásan jelentem, a kegyelmes asszony elküldte az ebédet, és azt üzeni, hogy, aszongya, ha főhadnagy urnak máskor itthon tetszik akarni ebédelni, akkor a kantinoshoz tessék ételért küldeni engem, aszongya, nem pedig az altábornagynéhoz.

— Vége. Nincs tovább. A legényt még aznap kidobtam, másnap pedig benyujtottam a lemondásomat. Nem tehettem mást. Ab-barom!..

— Mit? Hogy van-e állásom? Van. Még pedig pompás. Képzeld, irodafőnök lettem a Dácia-szállodában... tudod, ez manapság valóságos kis aranybánya... És Gizi? (mit viszonya, kérlek nem megmondtam, hogy utálom az érdekházasságot?)

Nagyszerü! Hát ami a kast illeti az most már bizony nem lesz fenn olyan nagyon, hanem a kas, az legalább teli lesz. Gizi ugysem tanult sohasem főzni, hát pompásan meg fogunk élni majd kettecskén a Dácia teljes ellátásán.

Zsoldos László.

Csanády-versek.

ESZTERLÁNCI CÉRNA.

Játszunk. A lányok körbe-körbe,
Mindenkinek van egy választott
Szeretője.

Végig zengjük dallal a völgyet.
Mindenki mindeniknek tép egy
Örök zöldet.

Körül ülünk egy tisztásszélet.
Mindenki mond egy tündérmesét
Kedvesének.

Futunk. Fel a vén hegy fokára.
Lobogó máglyát rakunk a bérc
Homlokára.

S mögöttünk jő lopózva, kinba'
Keresve minden hullt virágot
Valaki sírva.

Ki áhit, éhez minden táncot,
Ki árva, béna, rút. Aki még
Sohse játszott.

KÉSZÜLÉS MÁSIK ÉLETEMRE.

Ványolom, tépem, bogozom, toldom,
Morzsolgatom a májuslombot:
— Miatyánk, Miatyánk —
Csak még erőt adj, csak még tűrést,
Csak még hitet, amig kibomlok.

Utáltok, martok, kikacagtok:
A sebeimet összefoldom
— Miatyánk, Miatyánk —
Egyszer majd csak túlleszünk minden
Napraforgó s bojtorján dolgon.

Virágos, nagy mezők fölébe
Vak, izzó, ámult, döbbent nyárban
— Miatyánk, Miatyánk —
Bemocskolt, selyem bábruhámból
Kibontom egyszer majd a szárnyam,

Pompás, piros-fekete szárnyam.

IDEGEN FÖLDÖN.

Hogy ég a tölgy! A vén varsági tölgy,
Virrasztva Pestnek vagonvárosán.
A lángok lasssan máglyamélyek lesznek,
Benne vesznek a havasok, faluk,
S a vadvirágos, vén varsági völgy.

Hogy zsong a láng. Mint halk őszi mese,
Mit végig suttog rőt erdők felett
A szél.
S bomlik utána avar fergeteg
Eltivornyázott százezer levél.

Hogy száll a pernye. Reszketőn, miként
Búcsúzó ajkról némán leszakad
A csók.
S a rózsaszínű fátyolrongy alatt,
Emlékek üszkén könnyet les a pók.

Hogy hamvad el. Az elhúnyó parázs
Hogy hervad el az árnyak dús ölén.
Menyit szenved, mig egyszer menni kell
A hitevesztett álmok szőnyegén,
Csalódott csüggedt székely akarás.

ÚJ ÉLET a legmagyarabb hetilap!

Szeged első egyetemi tanára.

(Székfoglaló beszéd a Dugonics-Társaságban.) (Vége.)

Saját „Betűvetés“ címmel magyarúl írt könyvéről maga mondta, hogy magyar nyelven az az első algebra s még odáig egy magyar sem kísérelte meg, hogy a mennyiségtannak ezt a legnehezebb részét magyar ruhában léptesse a közönség elé. Művét különben külföldi akadémiák is elösmeréssel fogadták, mint „Földmérés“ címen szintén magyarul írt geometriáját is. Önmaga mindezen szakművek főérdemének azt tartotta, hogy nincsen benne egy idegen műszó sem, a melynek megfelelő magyar műszavát meg sem kereste, vagy meg nem alkotta volna s egyáltalán eltávolított, vagy inkább magyar szóval helyettesített minden latin vagy görög kifejezést; mert meg akarta mutatni, a magyar nyelv mennyire alkalmas bármely tudományban a fogalmak jelzésére. Előadásai még élénkebbek voltak, mint könyvei. Erős, magas, egyenes testalkatú, széparcú, fodroshajú férfiú volt; már külsejénél fogva is rokonszenves, mikor a kathedrán megjelent. Egyik rendtársa, Karácsony Ince szerint „édesen, de egyszersmind férfiasan hangzó szava, gyors lépése, könnyű mozdulása belső tűzre s nemes indulatra mutattak.“

Dugonics a *történelem* tanítására nézve is megtette észrevételeit. „Nem szabad — írta a „Római Történetek“ bevezetésében — a történeteket úgy előadni, hogy (valamint a költeményesek előadni szokták) újjaiból szopja és abból legelje a kedvöket: minő szép lett volna, ha úgy történt volna.“ Helyteleníti pl. XII. Károlynak (reáliskoláinkban ma széltére olvasott) életrajzát úgy, ahogy Voltaire megírta. Szerinte az a történet írójának és tanárának legnagyobb érdeme, ha az igazat annak rendje-módja szerint, érthetően, röviden, világosan előadhatja. Azt kereste a történelemben, a mi angol iskolákban nemcsak ennek a tárgynak, hanem az egész középiskolai oktatásnak fő célja: a *jellemfejlesztést*. Önhittségből származik mások megvetése, a gyönyörködtető cselekedet, az ellustúlás, a leomlás. Meghasonlás, nagyravágyás, a törvények iránt való tiszteletlenség, vallástalanság a birodalmak hanyatlásának, végre pedig bukásának is az oka. A történelemből vett példákkal óvta a gyermeket a szerencsejátéktól, henyeségtől, tékozlástól. Figyelmeztette, hogy erejének túlbecsülése minden mást elidegenít magától; „vajmi nehéz pedig jó barátok nélkül e világon élni.“

Ajánlotta az ifjúnak, hogy forgolódjék a társaságokban és vesse meg a szolgalelkűeket. „Okos és forgott ember sohasem veti meg a jót, valamint igen nehezen szeretheti meg a rosszat.“ Senki se vélje magáról, hogy sokat tud; mert mindig több az, a mihez nem ért. Szappanbuborékhoz hasonlók azok, kik mások jótanácsait semmibe sem véve, csupán önmagukban bíznak s így önkicsinységökben enyésznek el. Szeressen a gyermek mindenkit, a kitől jót tanúlhat; de óvakodjék azoktól, kik erkölcseit megvesztegethetik.

Egyetemi tanár és tanítvány közt abban az időben szíves volt a viszony, mert szoros a kötelék, a mely őket egymáshoz fűzte. A hallgatót igazán tanítványnak tekintették, ki a megszabott menetrendet követő tanár vezetésére szorúlt, holott egyetemi fokon az ifjú már akkor is bizonyos önállóságra vágyakozott. De a tanárok az egyetemen is inkább a középiskolai oktatás hiányainak pótlására törekedtek, mint arra, hogy önállóan kezdett alapra építsenek. Új szempontokat a hallgatók csak az életbe kilépve kereshettek, mert különben még az egyetemen is a formaságok nyűgét kellett hordozniok. Másrészt azonban az a fegyelem és szigorúság, melylyel a professzorok az előadott tananyag tökéletes feldolgozását és elsajátítását követelték tőlük, formális tekintetben gyakoribbá tette a tanúlt fiatalemberek számát, mint manap. Csakhogy ebbe a tudásba kevés tanár öntött olyan életet és szellemet, mint Dugonics. Szigorú, de igazságos tanár volt. Mindenkiről igazságosan megmondta véleményét; szigorúbban talán senkiről sem, mint Martinovics Ignácnak, a későbbi jakobinus vértanúnak. Már 1780-ban ösmerte őt, s az akkor még kezdő tanár kérésére három egyetemi hallgatójának megengedte, hogy szokásos módon, vele nyilvános vitatkozásba (disputációba) bocsátkozzanak a mindenféle fokú egyenletek elméletéről. Mikor azután Martinovics a nagyváradi akadémia mathematikai tanári állásra pályázott, a kegyelmes urakból álló bizottság előtt Dugonics kollokváltatta meg Martinovicsot a mennyiségtanból; „hanem — írja ő maga — szerencsétlenségére éppen olyan kérdéseket tett neki, a melyekre nem felelhetvén, oly nagy hangon beszélt mégis a mathézis dicsőségéről, hogy az excellenciás urakat egészben a maga részére vonta.“ Dugonics „ellenök szegezte magát s Martinovics tudatlanságát és mégis vakmerőségét (mert mit akart azon haszontalan hangos szavakkal) az urak elé adta.“ Makó Pállal, a filozófiai kar dékánjával — úgymond — „csak nagynehezen verhették le azon excellenciás urakat, kik annyira belebolondúltak, hogy egy akadémiát egy tudatlannal akartak megcsúfolni.“

A nevelést nem tartotta az egyetem méltóságán alúl állónak. Tanítványai többnyire igazán szerették. Magyarázatait tömegesen és szívesen hallgatták; mert a népszerű regényíró és költő oly egyszerűen és világosan fejtegette a mathézist, hogy a reáliák iránt akkor még kevéssé érdeklődők is haszonnal hallgaták szavait. Abszenciákat azonban nemcsak az egyetem szigorú törvényei miatt, hanem azért sem tűrt meg, mert úgy vélekedett, hogy a ki csak egyetlenegy órát mulaszt is, a mennyiségtannak egymásból folyó tételeit már nem értheti meg.

Hallgatói valami rendkívülit találtak abban, hogy a legszárazabbnak tartott tudományt, melyet a föld bármely nyelvén a legcsekélyebb szókészlettel lehetne előadni, oly vonzóan és olyan maga-kedveltető módon tudta fejtegetni. Mert ha a Ratio Educationis azt követelte, hogy a mennyiségtanban főfigyelmet fordítsanak azokra a részekre, a mik a mezei gazdaságot előbbre vihetik, a minők a vízmértan és a polgári építészet elemei. Dugonicsban külön hivatalos utasítások nélkül is már régen fölébredett az a vágy, hogy elvont tárgyát az élet mindennapi követeléseivel kösse össze.

Ebben a részben nem volt olyan úttörő, mint talán maga is hitte. Maróthy arithmetikája — alsóbb fokon ugyan, mint az ő „tudákossága“, — majdnem félszázaddal kitűnő módon megelőzte. Nem lehetne elveszettnek tartani azt az időt, melyet mathematikus tankönyvíróink Maróthy és Dugonics módszerének megfigyelésére és összehasonlítására fordítnának. Nem volna szabad mosolyogniok ennek a két tudósnak azon a törekvésén, hogy a mennyiségtan tanítása közben is kerestek és találtak módot, alkalmat a hazaszeretet tüzének ébresztésére. S ezt éppen a nemzeti szellemet hivatalosan gátló, sőt elnyomó törekvések idején tették, hogy ne legyen az iskolának és az egyetemnek egyetlenegy tantárgya sem, a mely a tudomány kérlelhetetlen objektivitásának ürügye alatt a nemzeti érzést végképen kizárná a maga köréből.

Dugonicsnak, a magyar stilus akkori atyamesterének, latinul kellett tanítnia. Élt azonban azzal a természetes, nem éppen az iskolai szabályokban gyökerező jogával, hogy jobban való megértetés végett anyanyel-

vén, magyarúl ismételhesse magyarázatait. Hallgatóinak akkor önkénytelenül is tapasztalniok kellett, a magyar nyelv mennyire alkalmas a mennyiségtan legfinomabb megkülönböztetéseinek, tételeinek, szabályainak is elmondására, műszavainak átfordítására és hogy erős, szabatos tud lenni a tudománynak ebben az ágában. Mindez, Dugonics ajakán, bizonyos nemzeti jelleget adott a legtárgyiasabb tudománynak is. József császár németesitő kisérleteinek idején mindenesetre nagyon helyén volt, hogy a magyar nyelv hajlékonyságára, s a tudományok magyarúl művelésében használható voltára Dugonics ilyen módon és ilyen határozottan figyelmeztette az ifjúságot. Hiszen azokhoz szólt, kik tudományos pályára, részben éppen — főkép mint „hites mathematikusok," mérnökök, vagy tanárok — éppen a mathematika művelésére voltak hivatva; a kiknek tehát nem volt szabad kitérniök azon kötelesség elől, hogy magyarok számára minden tudományt, ezt is anyanyelvükön kell hozzáférhetővé tenni.

A nagytudományú, józan itéletű tudós vidám és kedves volt tanítványai körében; s ez a tulajdonsága maga is sokat tett hazánkban a mennyiségtan megkedveltetésére. Oly elevenen, oly élénken adott elő, hogy ébren tartja hallgatói figyelmét, ha nem lettek volna is magyarázatai világosak, majdnem kézzel foghatók. Harmincnégy évi tanársága ezen a téren új fölfedezésekkel, új elméletekkel bizonyára nem gazdagitotta a tudományosságot s négykötetes összefoglaló mathematikai kézikönyve mellett szakszerü értekezésekkel nem gyarapitotta ennek a szaknak irodalmát; de már költői munkásságának súlyával, egyéniségének varázsával is sok ifjút vonzott az egyetemre s megkedveltetett velök egy alig ápolt komoly irányt oly időben, mikor a mennyiségtannak hazánkban még nem-igen volt kelete.

Ebben áll tanárságának főérdeme, s abban, hogy a kolozsvári Báthory-egyetemnek liceummá átalakitása (1784) óta az egyetlen magyar egyetemen ő mert vállalkozni arra, hogy a kötelező latin nyelv mellett a mathematikát magyar nyelven is előadja. A jeles regényiró, ki magát büszkén nevezte „kiráji oktatónak", valóban megérdemli, hogy egyuttal a legjelesebb magyar pedagógusok sorában említsük őt.

Az ifjúsággal az egyetem igazgatásában is többször érintkezett; igy 1780/1-ben mint a bölcsészeti kar dékánja, 1788/9-ben pedig mint az egyetem rektora. Mint ilyen, a török háborúból visszatért II. József császárnál az egyetemi tanácscsal együtt tisztelgett Pesten a Sieben Kurfürsten nevü vendégfogadóban, magával vitte őt az egyetemre s mindent megmutatott neki. Saját szavai szerint olyan nagy kegyességet tapasztalt benne, a milyet „nem tapasztalhatott ujonan született grófjainkban és a felfuvalkodott nagyokban." S ő, a ki hivatalosan is szembeszállt a császár némely intézkedésével, mostantól fogva ugy hitte, hogy a mit Magyarország ellen vétett, azt rossz tanácsosainak és a hazaárulóknak kell tulajdonitani. Pl. azt hogy az egyetemet is „kezdette immár rakni Németországból odaküldött professzorokkal;" és hogy „a normális iskolákat behozván, megparancsolta, hogy a deák és a magyar nyelvet abbahagyván", csupán németül tanitsanak. „Ropogott szájukban a német nyelv — mondta följegyzéseiben Dugonics; — hozzája nem szokhattanak. *Én ezen igyekezetének ellene állván, csak azért is az algebrát és a geometriát magyar nyelven kiadtam*, hogy megmutassam az ország előtt, hogy a német nyelv nem oly alkalmatos a tanulmányoknak kimagyarázásában, mint a magyar nyelv. Soha sem a németek, sem a franciák nem mehettenek annyira, hogy a mathézist maguk nyelvükön úgy kiadhatták volna, hogy abba idegen nyelvekből hordott szavakkal nem kellett volna élniök. Én megmutattam, hogy ha a tudákosság (a mathematika) magyarúl taníttatnék, más idegen nyelvre éppen nem lenne szükségünk; a mint is azon két tudákos könyveimben semmi más szavakkal nem éltem, hanem tiszta magyar szavakkal." Ebből látszik, hogy kézikönyveinek megírásában a nemzeti érzés még a tudományos és a didaktikai szükségleteknél is jobban vezette. Sőt egyetemi tanításának *politikai* tekintetben is hasznát venni akarta. Mikor József császár Magyarországban az első kataszteri földméréseket elrendelte, a feladatot többnyire német mérnökökkel végeztette, de munkájokkal elégedetlen lévén, újabb földmérést rendelt el. Dugonics bizonyos önérzettel mondhatta el, hogy „már ekkor az universitásból több magyar földmérőt eresztett ki tanítványai közől, kik jobban elvégezték a dolgot;" de — tette hozzá — „mennyi költségével a magyaroknak!" Csupán Szeged határainak fölmérése többe került 20,000 forintnál. De Szeged városát ezért a mostani értékben majdnem egy millió korona értékü költségért megnyugtathatja az a jóleső tudat, hogy az egyetemen egyik leghivebb fia, Dugonics nevelte az első mérnököket a hazának. S növelte ezzel is a piaristák tegnapi ünnepét megillető koszorúk halmazát!

Legnépszerűbb regényében, az Etelkában, olyan rettenetes bírálatát adta a jozefinizmusnak, a melyet — bár eseményei Árpád korában játszottak — Magyarországban mindenki megértett. A külföldi akadémiákról hazajött Barczafalvi *Szabó* Dávid annak hatása alatt jelentette ki, hogy Pozsonyban, a magyarság szélén telepedik le, „megmozdíthatatlan ellenkőfalul a németségnek." Magyar nyelvtant és azután elemi s felsőbb mennyiségtant ir; de bár könnyen alkalmaznák valamely iskolában tanárnak, készebb éhenhalni, mint *németül* tanítani.

Perczel Imre, a kegyesrendiek magyarországi tartományfőnöke, 1792-ben méltán mondhatta, hogy Dugonics a hazának hasznos polgárokat és számos földmérőt nevelt, az egyetem ügyeit mindig a legnagyobb rendben tartotta, kiadott munkáival az egyetemnek dicsőséget, a hazának pedig nagy élvezetet szerzett.

A szobrával szemben álló szegedi egyetem hallgatóitól valóban megérdemelné, hogy, miként Etelkájának megjelenésekor egy költő-olvasója óhajtotta:

„Tüstént egy illő szűnnapot üljenek,
Melyben jutalmas zöld koszorút
Szijas borostyán tisztes ágból
Fonjanak érdemes ősz fejére!"

Dr. Márki Sándor.

MIT OLVAS?

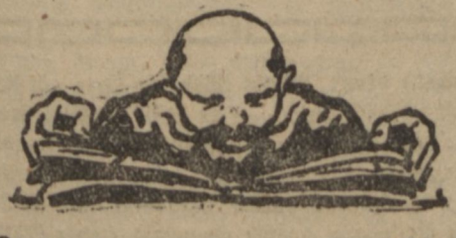

Olvasom éppen, hogy sokkal jobban járok, ha egész évre megrendelem az

UJ ÉLETET,

mintha példányonként vásárolom.

Csonka Magyarország — nem ország
Egész Magyarország — menyország!

FIAMNAK.

Voltam alkonyba siró tibia.
Te légy jövendő gondolat-csatán
piros hajnalba bugó trombita.

Voltam romokra hulló permeteg.
Légy villámtól feszülő éjszakán
rontó, teremtő nyári fergeteg.

Voltam pennában sercegő erő.
Légy kohófényben sujtó kalapács,
idők üllőjén konduló verő.

Voltam lepattant huru hegedü.
Légy boltozat-rendítő orgona,
echót riasztó, dörgő zengzetü.

Voltam haszontalan műhelysalak.
Te légy titkos szépségü, ritka kő,
miből a művész óriást farag.

Voltam tört palló szikkadó eren.
Légy zajló árban jég- s hullámtörő,
acélos élü és könyörtelen.

Voltam sötét, lomos hajófenék.
Te légy hajókosár árboctetőn,
ahonnan tárul tenger-messzeség.

S amig alant hullámcsapás üvölt,
Szálljon belőled lélekrengetőn
remények uj igéje szerteszét:
Föld!

ÁPRILY LAJOS.

A társadalmi nevelés.

A nevelés: alkalom adás a nevelődésre. Mihelyt más akar lenni egészségtelen és célttévesztett. A társadalmi nevelésnek egyetlen célja van: az egyénileg és államilag szétoldódott társadalmi osztályoknak egymáshoz való közelitése. Ez a közelités végtelen s van alsó és felső korlátja: alsó korlát, melyen innen határolt ez a közelités: a foglalkozás, a hivatás, felső korlát, melyen túl a közelités lehetetlen: az egyéni kvalitás kérdése.

Maga a közelités bizonyos mértékben szintezést is jelent, tehát intelligenciában és müveltségben alsóbb rendü osztályoknak értelmi fejlesztését, ha lehetne igy mondani, akár felsőbb rendü osztályoknak ugyanazon időben való hátrányára is. Ez ugy értendő, hogy még pld. Hollandiában, mely állam átlag is sok középszerü embert termel, kivánatos lenne nagy egyéniségek előállása, addig Magyarországon éppen forditott okból az átlag javulása lenne társadalmi és állami szempontból hasznos.

Módszeres társadalmi nevelés csak intézményesen történhetik. Először is intézményeket kell létrehozni, melyek nevelik az embereket, azután kiválogatni az embereket, akik alkalmasak uj intézmények létrehozására.

A társadalmi nevelés eszközei: az iskolák, templomok, a nyomdatermékek, az állami kulturintézetek, a katonai szervezet, a társadalmi egyesületek, a technikai, különösen épitő, kultusz, stb.

A társadalmi nevelés eszközének és a társadalomnak a legorganikusabb kölcsönhatásában kell lenniök. Sem anyag, sem idő tekintetében nincs megkötve a művelő szerv, hanem állandóan viszonylik a müveltetés alanyához.

A társadalmi nevelésnek Magyarországon legalább egy tanszéke kellene hogy legyen. Amelynek lehetővé legyen téve a hozzáférhetés minden miniszteriumhoz, amely a faji stilus szempontjából és az általános kritika szempontjából birálhat meg minden törvényjavaslatot, minden utcára kerülő falragaszt, minden iskolába kerülő tantervet. Amely megakadályozza idegen fajták izlésének és kritikájának kifejlődését, elősegitse a magyar fajának kimüvelését. Talán nem felesleges itt kiemelnem, hogy tudományos, művészi, gazdasági, ipari kultura a világ egy államában sem tarthat számot megfogamzásra, virágzásra, gyümölcsözésre, ha az nem a faj stilusában gyökerezik.

Mert a magyar ember mindenütt a világon megérzi, hogy ő csak magyarul lát, de sehol Magyarországon nem látja meg azt, ami idegenül érez.

Ezzel együtt természetesen hangsulyozom azt is, hogy az európai kulturába be nem kapcsolódnunk lehetetlen. De az európai kultura legyen az anyagi test, melyet megtöltök szinnel, élettel, lélekkel, céllal, öntudattal.

Mi magyarok mindég mindent, amit csinálni kezdtünk, ugy hagytuk félbe, hogy munkánk első s cinikus kritikáját éppen magunktól kaptuk. Mi az oka annak, hogy más fajok a maguk erejének, képességének helyes mértékével, biztos öntudattal, megtéveszthetetlen számitással, a szolid munkanapot naphoz tevő folytonosságával tudnak eredményeket felmutatni? Hiszen a nyerstermelés bősége abban az iparban, amely egy államnak éppen karakterisztikuma, az ipari gépek minősége és teljesitő képessége ugyanazon gépgyárakból kerülvén ki, a kereskedelem lehetősége a vizi utak mindenüttvalósága folytán, a bankok és valuták internacionális identitása folytán (természetesen békeviszonyokban és nem ma) mindenkor, mindenhol teljesen ugyanaz. A felelet röviden: a társadalmi nevelés.

A szabad egyetem, a „Kispesti Friss Ujság", a kötelező katonáskodás, a polgári körök, az uri kaszinók, a matinék, a tárlatok, a Ritz téli kertje és a Renaissance szinház éjjeli előadásai ezt a nevelést igazán nem szolgálják. Minden a nevelést célozó állami intézményünk legfeljebb csak 25%-os eredményt ha elérni képes. Az állam minden törekvése meddő az állampolgároknak céljaira való neveltsége nélkül. A negyedértéküen hiányos állami nevelést pedig 100%-ban tartozik pótolni teljesen hiányzó társadalmi nevelésünk.

A társadalmi nevelés kérdése: a társadalmi problémák kérdése. Erre a kérdésre a feleletet pedig internacionális alapon várni annyi, mint az uj Krisztust várni. Nekünk pedig már egy uj Krisztus is késő, ha nem magyar.

Udvarhelyi.

* **Tavaszi divat.** (Fehér Böske és társa női kalap divatszalonja.) Két előkelő úrinő, — az egyik erdélyi menekült, — nyitotta meg: „nőikalap, selyemlámpaernyő és kézimunka" divatszalonjat Szegeden, *Klauzál-tér 5. szám alatt, I-ső emeleten.* A két úrinő most érkezett vissza bevásárló külföldi útjáról, s a legdivatosabb modelleket hozták magukkal. Fehér Böske és társa szalonja ma fővárosi nivón áll, mert minden, ami ma a divatot kedvelő hölgyközönségnek kell, ott megtalálható. Sick, művészet, disztingvált izlés a szalon mottója, s ezek együtt véve biztositják a szalon hirnevét. A szalon elvállal minden kézimunkát a legszebb kredíciókban. Bébé kalapokban nagy raktár. Menekülteknek és tisztviselőknek nagy árkedvezmény. A szalon telefonszáma 16—72.

A magyar múlt átka.

(Válaszul Győrffy István professzornak.)

Győrffy István professzor, igen tisztelt barátom „A magyar Múlt elfakult lapjaiból" címen (Uj Élet 1922. III. 26. sz.) irt közleményében megró azért, mert „Előzködés" c. hirlapi cikkemben azt állítám, hogy a XVIII. század folyamán, s a XIX. sz. elején kultúránk elmaradt, s csak 1867 után állhattunk talpra.

Engedje meg Győrffy professzor, kedves barátom, hogy az alábbi kultúrtörténeti visszapillantást arra is fölhasználhassam, hogy az „igaz alap nélkül, mások belénk plántálta, de belénk gyökeresedett köztudatnak" való hódolás vádjával egyetemben az ellen is védekezhessem, mintha én a magyart szapulók dísztelen hadát bármikor is növeltem volna.

Az első pontot illetőleg külön is ki kell emelnem azt a tényt, hogy „köztudat", „közfölfogás" (ami mögött sok cifra dolog szokott rejtőzni) nem egy könnyen szédítenek magukba. Ezt igen sok esettel bizonyíthatom. — Ebből pedig az következik tovább, hogy amit írtam, s ahogyan írtam, nem egyszerű köztudat-visszhangként írtam, hanem más okból.

De mi is hát irásomban az inkriminálható? Markolásszuk csak meg a vád gerincét!

Rövid, de ezúttal fontos (és később idézendő) bevezetés után cikkemben ezt irom: „Végre azonban, 67 után — úgy, ahogy — talpra állhattunk. — S mintha az előzködés lendülete kulturális haladásunk kordéját is magával ragadta volna! Mintha a mesebeli mérföld lépő csizmát húztuk volna lábunkra, oly grandiózus iramodással vetettük magunkat a kulturában előljáró népeknek utána. S ekkor *ujólag* kitűnt, hogy a magyar fajban szinte föltűnő nagy a kultúr képesség. S lett volna csak *újra* egy Kálmán királyunk, vagy Nagy Lajosunk, s leginkább talán Hollós Mátyásunk! Avagy mondjuk csak általánosságban, lett volna egy, nemzettel érző magyar dinasztiánk, s mi *újra* ott lettünk volna a kultúra harcosainak legkülső hadállásában". (Az „*újra*" az eredeti cikkben nincs aláhúzva.)

Bocsásson meg tehát a vádat képviselő igen tisztelt professzor barátom, de itt aligha szolgáltam rá a következő kifakadására: „Ne verjük oda folyton a magyar fejéhez, hogy neki nincs és *nem volt* régen kultúrája. *Volt* igenis, és az *semmivel sem volt alacsonyabb színvonalú*, mint az *egykori külföldi!*"

Lehet, csak azért, mert engem ugyanaz az érzés fűt, amelyik Győrffy professzort, — de talán ezen kivül is, tárgyilagosan nézve — azt kell mondanom, hogy mi ketten alig eltérő módon, lényegileg ugyanazt mondottuk. Hiszen amikor nemzeti nagy királyaink idejét idézem, ezek szellemét visszakívánom, mondván, hogy 67 után sokkal gyorsabban és biztosabban jutottunk volna újra a kultúra harcosainak rajvonalába, oda, ahol Hollós Mátyásig igen sokszor voltunk.

Némi, de alig hinném, hogy túlságosan lényeges eltérés kettőnk fölfogásában ott mutatkozik, ahol a Habsburgok átkos uralmának nemzetsorvasztó hatását kétségtelennek látom. Mert fölfogásom és tudásom szerint valóság az, hogy a XVIII. századtól a XIX. közepe tájáig, — amikor már a török sem sanyargatott, — a Habsburgok közvetlen és közvetett hatására a magyarság szellemi életének mécsese alig pislákolt. Erre vonatkozik, és csakis erre vonatkozhatik hirlapi cikkem bevezetésének az a látszólag sértő gondolata, hogy a „négyes fogati korszakban kultúránk még nagyon is gyalog, sőt mezitéláb járt." Bizonyítják ezt a következő mondatok is: „*Akkori* elmaradottságunknak azonban igazán érthető s jórészt elfogadható okai voltak. Török dúlás okozta néptelenség, a császár szitotta vallási, és kuruclabanc testvér-harc, németesítés, abszolutizmus, — és ami ezekkel járt."

S ha most *Győrffy* professzor i. t. barátom azt kivánja bizonyítani, hogy az 1700—1867 közti évek *magyar* tudományos élete semmivel sem maradt mögötte az akkori külföldinek, — tisztelettel kénytelen vagyok ellentmondani. De már itt is — jó eleve — hangsulyozom, illetve ismételem, hogy *akkori* lemaradásunknak önmagunk csak részben voltunk okai. Mert azt igen jól tudom magam is, hogy *tudományokkal foglalkozó férfiaink akadtak*, némely tudományszakban, főként a „scientia amabilis", a botanika terén elég szép számmal, *de nem volt — tudományos életünk.* Garmadájával idézhetném az idevágó följegyzéseket, de csak a legjellemzőbbeket ragadom ki.

Bolyai Farkasról mindnyájan tudjuk, hogy fiával, Jánossal egyetemben „a magyar szellemi élet fejedelmi rangú képviselője az egész emberiség művelődéstörténetében." (*Dávid L.:* A Bolyaiak. Műveltség. I. 1 f.) S *Bolyai Farkas,* bár nagyon szűkösen élt Göttingában, sírva hagyta el (1799) a német egyetemi várost. — 40 év múlva is Erdélybe való hazaérkeztétől számítja pályájának letörését. Épp így *János* fia is, amikor Brünnből hazajött (1833), lemondással ismételgette, hogy megy haza magát eltemetni. (*Dávid* i. m.) — Pedig, mint életrajz irójuk kiemeli, *egyikök sem volt afféle, örökösen csak külfölddel előhozakodó, minden hazait lekicsinylő, a magyar értékeket meg nem látó „fajából kinőtt" magyar.* Ellenkezőleg. De hát csakugyan, mi módon juttatta kifejezésre méltánylását, elismerését a magyar tudományos világ, vagy az állam, ezzel a két titánnal szemben? Megfelelő elbánásnak csak nem minősíthető a marosvásárhelyi kollégium szűkösen dotált katedrája? *Bolyai Farkas* többi közt egyik levelében így fakadt ki: „A fattyú kultúra rosszabb annál, (mint) ha az ember állatnak maradhatott volna a makk mellett." S el nem mulaszthatom a következők idézését sem: „Az igazi tudományos élet hiánya, az áltudósok elszaporodása és a kevés valódi tudósnak nyomorgása volt három jellemző fővonása annak a környezetnek, amelytől mindkét *Bolyai,* — mély és áldozni tudó hazaszeretet mellett is, — megborzadt." (*Dávid L.* i. m.)

De hogyan is lehetett a mondott időben magyar tudományosságról szó? Hány egyetemünk volt akkor, amikor Németországban 14, Italiában legalább 8, sőt még Ausztriában is 3 működött? S kik voltak egyet. tanáraink? S milyen tudományos intézeteink, vagy legalább társulataink voltak az 1840-es évekig, amikor ugyan nekilendült a haladni akarás vágya, de a 48—49-es vihar földig paskolta a gyönge palántákat.

S gondoljunk a nemzet szívéhez a tudománynál jóval közelebb férkőző művészetekre is. Volt-e *magyar* festőművészet akkor, amikor már Van Dyck, Rembrandt, Lorrain, Rubens, Corot, Tiepolo, Watteau, Goya, stb. mesteri alkotásaik gyönyörködtették az emberiséget? S éppen a képzőművészetben való teljes elmaradottságunk világít rá legélesebben a kultúrában való lemaradottságunk okára: *nem voltak mecenásaink.* (*Clusius*-nak igazán véletlen szerencséje volt *Battyán Boldizsár* gróffal!) Hiszen az aránylag szegény erdélyi mágnásainkat kivéve valamennyi ott lebzselt és nyalta a tányért a bécsi Burg táján! Mit törődött az a *magyar* kultúrával mikor magyarúl — nem is tudott! *Győrffy* barátom is tudja, hogy az *Eszterházyak* tatai színházában — *csak német* színészek játszhattak még akkor is, amikor Kolozsvárott fölépült s példát adott az első magyar állandó színház (1821). — S mi sorsa volt a magyar színészetnek, s ezzel együtt a színműirásnak is egészen 67-ig? *Petőfi* milyennek fösti a 40-es évek irodalmi viszonyait? Hát még szintoly zseniális elődje: *Csokonai! Kisfaludy*

Károly, Katona József nem más elbánást érdemeltek életükben? S ugyan melyik magyar tudományos társulat, vagy magyar mecenás segítette *Körösi Csoma Sándort?* S ezek mind a tőlem „mesztélábas“ kornak mondott időszakban éltek.

Annál különösebb egyébként, hogy éppen *Győrffy* i. t. barátom cikkéből idézhetek még egy ide vágó példát. Ő maga írja u. i., hogy *Hedwig* János, (1730—99) aki Leipzigben szerzett orvosi oklevelével Brassóban akart megtelepedni, ezt az akkori törvények értelmében nem tehette meg, mert praxist csak — **bécsi** oklevél alapján lehetett folytatni!

Hiszen ennél vérlázítóbb adatot keresve sem találhattam volna annak igazolására, hogy abban az időben, amikor a Habsburgok a maguk eredeti mivoltukban irányíthatták az általuk boldogított *néptörzsek* (lásd I. Ferencz József chlopyi hadparancsa) sorsát, akkor magyar tudományról, művészetről, de sőt magyar törvényről (I. Lipót hány országgyűlést tartott?) sem akartak tudni, — egyedül és kizárólag csak magyar adóról, no meg katonáról.

De nem folytatom; — drága a papiros.

*

Hálásan köszönöm különben *Győrffy István* kedves professzor barátomnak, hogy a föntiek elmondására alkalmat nyújtott, s igy kiegészíthettem az „Előzködés“, bizonnyal túl rövidre szabott gondolatmenetét.

Azt pedig talán fölösleges is megjegyeznem, hogy ha megjegyzéseimnek itt-ott talán van is éle, ezek közül egyet se vegyen *Győrffy* professzor maga ellen irányulónak, mert én sem őt kivántam „megszabdalni“, hanem egyszerűen csak rá akartam világítani arra az okra, amely a „mesztélábas“, illetve a magyar irodalomtörténetben „nemzetietlen“-nek nevezett korban a magyar közmüveltség sudárba szökkenését tudatosan megakasztotta.

Gaál István.

Van ugy az ember . . .

Az ember elindul víg nevető kedvvel, bizakodó hittel ismeretlen, nagy fényességek felé.

Megy, megy, s a lábát járatlan utak göröngye töri fel, s nem érzi. Keserűségek zuhataga esőzik végig sok, fáradt napján, nem ügyel rája. Kisértések között jár, s nem tántorodik meg. Szennyes pénzfolyókon gázol keresztül, melléig ér a sok-sok pénz, s nem nyul utánna, pedig egyetlen obolusa sincsen.

Örömök jönnek, örömök mulnak, nem kér belőlük.

Ismeretlen, nagy fényességek felé halad . . . már, már eléri, már, már szeme síkjához nőne a várvavárt látás, mikor egyszerre boldog felújongása helyett szívébe hull a fájás.

Van ugy az ember, hogy bármerre induljon, bármerre járjon, minden útja egy céltalan célhoz vezet: szélesre taposott golgotaúthoz és ráeszmél arra, hogy útján a bánat jár előtte s betelje-sületlen vágyak üzik a Siralmak völgye felé.

Van ugy az ember, hogy mindenki jajja fáj és fáj a kacagása . . . hogy lelkére nehezül sok sápadt, borongó napja, átvergődött éjszakája . . . hogy játszi verőfényben is gyakorta éjszakára ébred.

Van ugy, hogy odaad mindent és nem kér semmit, hogy reménytelen reményben hittelen hittel megáll.

Van ugy, hogy szemei előtt látja fellobogni a régkeresett, ismeretlen fényességet — csak karjait kellene nyújtania s elérné, s nem tudja érte nyújtani a karját, kinyitni összecsukódott ujjait.

Van ugy az ember, hogy hangos asszonyos sírással sírnia kellene, de nem jön hang se a torkán.

Hogy könnytelenül fut, fut az Élete és belül vág fájó útat magának minden el nem sírt könnye. Van ugy az erdélyi ember . . .

Szamos.

SZEFHE HIREK.

Szefhe-bál a Budai Vigadóban. F. hó 1-én este 9 órai kezdettel nagyszabásu hangversenyt rendezett a budapesti *Szefhe* a Budai Vigadó összes helyiségében. Az ünnepség iránt országszerte igen nagy érdeklődés nyilvánult meg, a megjelentek között ott voltak az erdélyi vezető embereken és előkelőségeken kivül Csonkamagyarország legszámottevőbb vezérei is, akik ma mindnyájan szerető figyelemmel kisérik a székely ifjuság munkáját. Miután a hangverseny programm szerinti kezdeti ideje után husz perccel értesités érkezett a *Kormányzó úr Őfőméltóságától* és *Bethlen* István gr. miniszterelnöktől, a bál védnökeitől melyben a még megerősitést nem nyert gyászhir következtében megjelenésüket lemondották, megkezdődött a hangverseny, melynek minden műsorszáma jól megérdemelt, fényes sikert aratott.

A műsoron a következő számok szerepeltek: 1. Fohász, *Huber* Károlytól. Énekelte a *Szefhe* énekkara *Noseda* Károly egyesületi karigazgató vezetésével, kisérte a M. k. operaház fuvós zenekara. A tenorszólót *Bardon* Ferenc, a baritonszólót *Ferter* Miklós énekelte. — Ez a szám még egy nagy multra visszatekintő énekkar elé is nehéz feladatot állitott volna — a Szefhe énekkar könnyen győzte le a nehézségeket; az összjáték tökéletes volt. — 2. a) Perpetuum mobile *Weber K. M.*-től, b) Magyar tánc *Brahms*-tól. Előadta *Gaál* Endre *Szefhe*-tag. Tökéletes technikája, finom szinezése, széles, egybefoglaló zenei felfogása nemsokára komoly igényü koncertek podiumára fogják juttatni. — 3. a) Valentin imája Faustból — *Gaunod,* b) Bordal Hamletből — *Thomas. Palló* Imre a M. k. Operaház tagja énekelte. Ráadásul két kis magyar dalt adott végtelenül közvetlen és meleg székely előadásban. — 4. a) Mi füstölög ott a sikon távolban (népdal), b) Kertem alatt *Lányi* E., c) Tengerész szénégetők között (finn kórus) S. *Palmagren.* Előadta a Szefhe énekkara. Mindhárom dalban a legfinomabb, legkidolgozottabb művészetet nyujtotta az énekkar. — 5. *Csanády* György, a *Szefhe* országos elnöke szavalta el nehány uj, megrázóan szép irredenta költeményét. — 6. a) Ékszer-ária a Faust c. dalmüből — *Gounod,* b) Mily gyönyör — *Noseda* Károly. Énekelte *Nosedáné Bodor* Carola a M. K. Operaház tagja. Nagyszerü énekmüvészete gazdag skálaju és kiváló technikáju. Énekét a mély átérzés is jellemezte. Óriási sikere volt. — 7. a) Chanson *Manen,* b) Praeludium és Allegró — *Pugnani—Kreisler.* Előadta *Radics* János, zongorán kisérte *Schmettzer* Jenő. A nyugodt, kidolgozott igen intelligens játék, határozott felfogás a legragyogóbb művészetet mutatta meg. Modern zene volt. — 8. Katalini nóták *Noseda* Károly szerzeménye. Előadta a *Szefhe* énekkara. Igazi magyar motivumok, nagyszabásu kompozicio jellemzik a gyönyörü müvet, mely ezuttal került először nyilvánosság elé. Az énekkar tökéletes munkát végzett. A közönség megismételtette a számot.

A karokat *Noseda* Károly egyesületi karigazgató, a M. K. Operaház nyugalmazott karigazgatója, a Nemzeti Zenede igazgatója vezette, ugyanő kisérte a magánszámokat. Hatalmas irányitó munkájának, a kart kézbentartó erejének legfőbb része volt a sikerben.

A válogatott, előkelő közönség sokat tapsolt és hangos elismeréssel kisérte a befejezetten müvészi számokat.

Féltizenegy órakor IV. Károly király halálhire hivatalos megerősitést nyert, emiatt a vezetőség éjfél táján tájékoztatva a közönséget a helyzetről feloszlatta a legjobb hangulatban kezdődő bált. A közönséghez intézett nehány szóban kifejezésre juttatta a vezetőség, hogy a koronázott magyar király elhunyta fölött érzett részvét, mely azonban nem akar politikai állásfoglalás lenni, ugy parancsolja, hogy éppen a Budaörsnél kötelességet teljesitő Szefhe adja meg elsősorban a kegyeletes tiszteletet a holtnak. — A hangverseny még felnem számolt tiszta jövedelme huszezer korona. — A báli zenét a menekült pozsonyi egyetem kitünő képességü zenekara szolgáltatta.

Szittner és Hoffmann
Therapia laboratorium és dobozgyár r.-t.
SZEGED. ◆ Telefon 5-09.
KÉSZIT:
Gyógyszerészeti dobozokat, papirárukat, kereskedelmi dobozokat, cukrászati dobozokat, diszmüárukat, reklámcikkeket.

UJ ÉLET a legmagyarabb hetilap!

Dani bá hezzaszólásai.

Mióta ez az én asszonyom várasba került furtonoson vátakoznak a kivánságai. Vót üdő amikor fagylaltot kévánt s osztáng vót üdő amikor verttejet kévánt a bessőrésze. De ojan kacafántos kévánsága még nem igen vót eddigelé mind a tennapelőtt. Met istálom, aval állott elé, hogy aszongya ki van biggyesztve a városházára, hogyhát Rex mester a félelmetes hipmotizér ma este mutassa bé a telepatikát. No mondom hát ezt mán megtapasztajuk. Fel es pakolunk istálom neki ereszkedünk a murihelyiségnek s felromlottunk az emeleti állományi hejjiségre. Egy kicsit nagyocska vót az antré istálom, de Ráki aszongya, hogy a suj azt a köccséget egye meg, ugy sem vótunk még telepatikába, hát most mán legalább megtapasztaljuk. Elig várakoztunk egy cseppet, minnyát elécsafarodott a félelmetes hipmotizér, hogy bémutassa a telepatikát. Csak akkor vettük eszre istálom, hogy kár vót a köccségétt, met hát mük ezt két piculáétt a mü falunkba es megnezhettük vóna. Met abból állott az egész telepatika istálom, hogy a félelmetes hipmotizér lenyelt egy kardot s megivutt egy nihány üveg fotogént utánna.

Nálunk az ijen hipmotizért komédiásnak — akarom mondani csepürágónak hijják istálom. De hát kijeteknek es igazik lehet mikor aszongyák, hogy messze van még a falu a várostól.

*

A minapába eppeg a vasut felé eregeltünk az urfival, mikor eszre vesszük, hogy egy igen igen kacafántos gyülekezet bételepedik egy automobilba.

Hinnye — mondom — ezek, ha jól nezem komédiások.

Hát mán ijent hogy mondhat kijed Dani bá' — aszongya az urfi — nem lássa kijed, hogy francia tisztek? Biztosan e tesz a jóvátételi bizottság.

A lehet — mondom — de akkor mi a sujétt van mindegyik melett egy-egy női hőgy?

Hogy mielt — aszonygya — hát ezétt, mett azok végezik az adminisztrációt.

No — mondom — hát e mán meg lehet. Csak azt nem tudom istálom, hogy az-e az administráció amit én gondolok?

A kontár.

(Novella.)

III. (Vége.)

Másnap délelőtt Rődy Györke bekopogtatott az ötvös-műhelybe. Nyalka legény volt, kerecsen-toll kalpagjában, kard az oldalán, kis ezüst sarkantyu kordován csizmáján. Szava illedelmes, pillantása nyájas, kedvet-kereső, minden mozdulata udvari emberséggel, uri móddal ékes. Az egész család a műhelyben volt, hiszen volt gondja rá Klára asszonynak, hogy Örzsike is otthon legyen.

— Isten megáldja a ház népét mind közönségesen, — köszönt nagy tisztességgel Györke urfi.

— Isten hozott öcsémuram, nagy örömünk telik látásodban — fogadta Fodor István.

— Fontos okon jöttem, bátyámuram, — mondotta Rődy Györke s kutatóan hordozta körül tekintetét a szobában. — Titkot akarok elmondani, szólhatok-e teljes bizalommal?

— Tőlünk ugyan ki nem kerül! — biztatta Klára asszony fölajzott izgalommal.

— Bátran beszélhetsz.

— Egyébiránt a kegyelmetek ügye . . . Amint tudják is tán: az udvari kancellárián van hivatalom, fejedelem urunk oldalánál. Ott tudtam meg a napokban, hogy azok közé, akik közelebről nemességet fognak kapni, Fodor Istvánnak, a kolozsvári ötvös-céh mesterének a neve is föl van jegyezve.

— Hogyan? . . . Hogyan mondtad öcsém? Nemességet! . . . — kiáltott fel céhmester kétkedő örömmel.

— Saját szememmel láttam a jegyzéket. Bátyámuram rövidesen cimeres-nemes ur lesz.

A hir fölborzolta az arcokat.

— Szent atyám, ez nagy dolog! — tört ki Klára asszonyból az elragadtatás.

— Dicső dolog, gyermekeim! . . .

Rődy Györke Örzsike felé kezdett hajlongani.

— Megnőttél hugom. Nagyon szép leány lett belőled.

— Ugy látszik, csodatevő ereje van a nemességnek . . .

— Hogy értsem ezt? . . .

— Nyiltan beszéljek? Jól van, megteszem. Amig egyszerü polgár leány voltam, felém sem nézett, bármint biztatta rá a kedves, jó ángyom. A nemesség hirére ime itt terem és szépnek talál . . . Nagyon is világos a kegyelmed praktikája, ifju ur . . .

Rődy Györke a füle hegyéig elpirult.

— Klára néném, mi dolog ez?

Klára asszonynak csipőre pattant a keze, elborult az arca . . . de a kitörés előtt mégis csak kimosolygott a boruból, mint a nap a felhő mögül.

— Ő, te bohó te . . . — simogatta meg a rokona arcát — Hát ezt csak könnyü megérteni. Már régen szivesen látott volna Örzsike . . . mi tagadás rossz fiu, te bizony hosszasan megvárokoztattad . . . No, gyerekek, menjetek csak be a belső szobába. Örzsike, vezesd be a vendégedet! Te csipős nyelvü Csalánkisasszony, te!... Vitassátok meg a dolgot, egy kis veszekedés a javatokra fog válni! . . . tuszkolta be őket a szomszéd szobába. Igy né! Hálistennek, ezeket elinditottam a boldogság utján! — szólt visszafordulva.

— No, no! — ejtett szót gunyos kétkedéssel Mihály mester.

— Tudom, tudom, te jó madár! — zörrent rája a felesége. — Te persze szivesebben adnád holmi kolozsvári pogárhoz. Nincs benned egy szemernyi ambició! . . . — mérte végig kicsinylően. Majd apósához fordult. — Apámuram, mi ketten tudjuk, mit jelent . . .

— Nemességet kapni! Mivel érdemeltem meg?...

— Még csodálkozik? — magyarázta meg harciasan a menye. — Hát volt a kolozsvári ötvös-céhnek valaha olyan ügyibe való, tekintélyes feje, mint kegyelmed? Volt ilyen jó hire-neve a céhnek? Hogy a sok közül csak egy esetet emlitsek: Végh Banditól nem kegyelmed tisztitotta meg a becsületes céhet? Nem kegyelmed juttatta kontárságra a cégéres izgágát?

— Már az igaz: én a szabályt megtartom és mással is megtartatom . . .

— Hát itt keresse! A fejedelemek az ilyen rendtartó, tanácsoselméjü embereket szokták kitüntetni . . .

IV.

Jó Apafy fejedelem!

Némely rossznyelvü krónikások ugyancsak fölemlegetik, hogy a bort igen-igen szerette Önagysága. Hát ez igaz, de meg kell adni, hogy nemcsak a bort, hanem a bornál édesebb és széditőbb italt: a dicsőséget is lelkéből szomjuhozta.

A kolozsvári látogatás egyik napján udvarmesterével benyitott a Fodor István műhelyébe. Hárman voltak a műhelyben: Klára asszony, a céhmester és Mihály mester. Örzsikére nagy ránkkora volt az ángyának, mert csipős beszédeivel csunyán kifigurázta és elriasztotta magától Rődy Györkét. Örzsike tehát szivesebben üldögélt magánosan a belső szobában.

Az ötvösék nagy megilletődéssel fogadták a magas látogatókat.

— Örülök, hogy személy szerint tisztelhetem, céhmester uram! Kegyelmed nagy dicsőséget szerzett nekünk: azt jöttünk megköszönni. A fejedelem hódol alattvalójának.

— Nem tudhatom, felséges ur . . .

— Im, hát elmondom. Nehány hónappal ezelőtt követséget küldöttünk dicső barátunkhoz, a lengyel királyhoz. A követség egy csomó ötvös-müvet vitt magá-

val ajándékok osztására. Ime felséges barátunknak, a lengyel királynak köszönő levele!... Nemcsak illendő, nyájas, szép szavakkal, hanem lelkes magasztalással ir küldeményünkről. „Formára, szinre, kidolgozásra olyan kápráztató, remek munkákat ritkán látunk“ — irja. S kér, hogy hasonló műveket költségére, bármily számban vásároltassunk össze... Nos, ezek a megdicsért művek — udvarmesterünk bizonysága szerint — innen kerültek ki a kegyelmed műhelyéből...

— Ó, mily öröm, kegyelmes, jó uram...

— Mutassák be tehát kész munkáikat. Jó árt adunk értök s azon felül — eláruljuk föltett szándékunkat — jutalomként a dicsőség szerzésért, kegyelmedet nemességre emeljük...

Nagyvigan láttak munkához: a szekrény fiókjainak tartalma csakhamar a műhely-asztalon fényeskedett. Gyűrű, boglár, násfa fülön-függő, zománcos kehely . . .

— Tekintsük meg, udvarmester uram! — szólt a fejedelem az asztalhoz lépve. — Milyen szabásuak voltak, amelyek a lengyel király tetszését ugy megnyerték? . . .

Rendre nézték a fiókok és ládikák kincseit. Az ötvösök tisztes távolságból figyelték a dolgot. Amint az utólsó darabokhoz jutottak, az udvarmester csalódott arccal fordult a fejedelemhez.

— Felséges uram, ezek között egy sincs abból a fajtából, amit mi keresünk.

— Hogyan? Elkeltek volna már?

— Azt kell hinnem. Ó, azoknak más volt a szine, formája! Újak voltak . . . csupa üde ifjonti szépség . . . megáldott kéz remekei . . . Ezek itten becsületes, derék vásári munkák, arany, ezüst tartalmuk szabály szerint való, drágakövük valódi... de hiányzik az égi származás.

A fejedelem kérdően tekintett a céhmesterre. Ez kedvetlen arccal hajtotta meg magát.

— Ezeket a formákat atyámtól örököltem, ezek szerint művelek egy életen át. Az én műhelyemből másfajta mű ki nem kerülhetett . . . Bármily szerencse is volna rám, azt kell hinnem, hogy tévedés . . .

— Emlékezzék, udvarmester uram!

Az udvarmester kis ideig gondolkozott.

— Egy ifju lány árult itt akkor . . . — kezdette. — Hogy is volt csak! Valóban, némi furcsaság történt a vásárkor, utólag nekem is föltűnik. A leány azt kérdezte: kinek számára szól a vásár? Mondtam neki, hogy a lengyel király számára szerzünk ajándék tárgyakat. A leány arca fölvidult erre és azt mondta, hogy néhány szép munkát fog mutatni, amiket ilyen különös célra mint féltett kincseket, tett félre nemrégiben . . . Aztán ehhez a szekrényhez lépett s itt a fiókok valamelyikéből, vette elé szép áruit. A fiók is mesterséges, rejtett fiók volt . . .

— Nos céhmester uram? Mit szól ehhez?

— A leányom néha szokot árulni. Ha csak ő nem tud róla . . .

— Azonnal meg kell kérdezni!

— Hivd Örzsikét! — szolt a céhmester Klára asszonynak.

Örzsike nagyon megszeppent, amint az urakat megpillantotta. A fejedelem jóságos biztatással szolt hozzája.

— Jöjj, jöjj, leányom! Egy vitában neked kell döntened. Ismered ezt az urat? — mutatott az udvarmesterre.

Örzsike félénken mustrálta végig az udvarmestert.

— Emlékezzél csak húgom! — biztatta az udvarmester. — Néhány hónappal ezelőtt, pár szép művet adtál el innen nekem. A fióknak titkos rejtekei voltak . . .

A leány megdöbbenve húzódott hátrább.

— De jó uram! . .

— Leány, ne tétovázzál! — szólt rá türelmetlenül a fejedelem.

A leány előreszaladt és térdrehullt a fejedelem előtt.

— Ó, kegyelem, felséges ur!

— Céhmester ur, nem értem, micsoda játék ez a kegyelmed házánál? — bosszankodott a fejedelem.

— Szolgálj illendően a fejedelem urunknak! — parancsolt Örzsikére az apja.

Örzsike fölállott. Arcán nagy elszánás tükröződött, a hangja bátran csengett.

— Jó, hát legyen! Egy élet, egy halál . . .

A fiókot kinyitotta, a rejtekeket kitárta.

— Nemde uram, ezek? — kérdezte az udvarmestertől.

— Ezek! Ime felséges ur! — kiáltott föl az udvarmester elragadtatással.

— Gyönyörü müvek, valóban! . . . — vette szemügyre az egyes darabokat a fejedelem. — Céhmester ur, miért titkolta el?

— Felség, semmi közöm ezekhez a müvekhez. Feleljen a leány!

— Szép hugom! Kinek remekei?

— Egy kontáré, kegyelmes, jó uram. Egy ifju mesteré, akit atyám s könyörtelen társai kitaszitottak a céhből. Végh Andris a neve . . .

— Kitaszitották? Miért? — képpedt el a fejedelem.

— Egyrészt irigyelték, egyrészt nem értették meg . . .

— Hogyan? És te?

— Én láttam, hogy nagyra, szépre tör . . . Fölajánlottam neki, hogy müveit atyám boltjában titkon árulni fogom. Tudom, a céhszabályokat borzasztóan megsértettem.

Fodor István lesujtva tördelte kezét.

— Örök szégyen reám, amit ez a leány tett. A céhmester leánya kontár kezére játszik . . . Igy meggyalázni a céhszabályokat . . .

A fejedelem szeme könnyel telt meg.

— Szabály, szabály, de van kivétel is céhmester ur! — mondta jóságosan fölhevülve. Majd gyöngéd pillantással fordult a leány felé. — Hugom, bár hagyomány és rendtartás ellen vétettél, a tettedet dicsérnem kell . . . Az ifjut küldd el hozzám, jutalmát meg fogja kapni. A nemesség övé lészen, jegyezze föl udvarmester uram! S tégedet is, hugom, szeretnélek megjutalmazni: mi a kivánságod?

Örzsike arcát mosolygós pir öntötte el.

— Kegyelmes, jó uram, jutalmamat én attól az ifju mestertől várom. Igéretet is tett már . . .

— Hogyan, te kis hamis? Mit igért? — kapott az ujságon Apafy.

— Azt igérte, hogy remekbe majd metsz nékem — egy mátkagyürüt . . .

Gyallay Domokos.

ÜNNEP.

Ma szebb a Nap.
A tiszta égbolt ünnepi ékszer gyanánt
Üli a hegyek homlokát.
Felüdült lelkek zsolozsmája száll,
Mint szent harangszó vidám völgyek hosszán.
Templomos ruhákon tündöklő öröm.
Ma minden ember boldogan dalol.
Ma szebb a Nap . . .

. . . De én csak téged nézlek szakadatlan.

MAKSAY ALBERT.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

Néhány szó a szegedi operáról.

Nem akarunk szigoru kritikát gyakorolni, mikor az elmult és elmuló opera-szezonról megemlékezünk, mégis nehány szóval — okulásul a jövőre — el kell mondanunk észrevételeinket.

Ugy tudjuk, hogy a jövő szinházi évre az operaegyüttes ujjászervezését tervezi az igazgató. Ha ez az örvendetes terv megvalósul, az ujabb, művészibb élvezetért nekünk is álljon ott a munkánk: mostani, mindennapi kritikánk, panaszunk.

A tervbe vett ujjáalakitás óriási anyagi áldozatot jelent a szinház részéről, mégis megvagyunk győződve, hogy üzletileg sem fog rosszul végződni a vállalkozás. Szegednek ma már van olyan zeneértő közönsége, amely hálás támogatással megjutalmazza a szinházat nemes törekvéseiért.

Észrevételeinket ezuttal — nem véletlenül! — a Szegeden ugy látszik jelentéktelen gondu scenirozásról mondjuk el.

Kétségtelen, hogy a legzseniálisabb, legpazarabb hangszereléssel megalkotott zenedráma is veszit az értékéből, s elfakul, paródiává laposodik kellő kiállitás, diszletezés nélkül. Gondoljunk csak Wagner Richárd *Parsifaljára* vonatkozó közismert rendelkezéseire, melyekkel minden bizonnyal azt akarta elérni, hogy ez a vallásos zenés szinjáték ne kerülhessen előadásra a scenirozás nyujtotta méltó keret nélkül. A szegedi operaelőadások alkalmával sajnos nagyon sokszor éreztük a scenirozás bántó hiányát vagy tökéletlenségét.

Nem lényegtelen és nem is másodrangu kérdés ez. Ma már elengedhetetlen feltétel, kiteljesedett művészet a scenirozás, amely szerves része a szinpadi műnek. A szin és fényhatásoknak együtt kell haladniok a zenével, énekkel, mintegy alá kell festeniök, ki kell emelniök a hangszerelést, a zenészek, énekesek munkáját. „*Madam Butterfly*"-t, vagy a *Toscát*, *Carment*, bármelyik zenedrámát vagy buffo-operát szegényes, kopott diszletekkel, rossz scenirozással, stilustalansággal meg lehet buktatni, s éppen a *Carment* meg is buktatta diadalutja kezdetén a méltatlan scenirozás.

A szegedi szinpadon ebben az évadban elenyészően kevés modern opera szerepelt, mégis a diszletezés messze elmaradt a legszerényebb kivánalmak mögött. A tervbe vett reneszánsz minden bizonnyal több modern zenedrámát szándékozik műsorába iktatni, ezeknek sikerét pedig csak a teljesen ujjá teremtett scenirozás hozzáadásával látjuk biztositva. Sok és nivós uj diszletre van szüksége a szinháznak, s az operakultusz ujjá teremtésében elsősorban uj, helyes értékelésére a scenirozásnak.

Kovács G.

*

Hoffmann mesél. Ápr. 6-án mutatta be a szinház Offenbach örökszép romantikus operáját. A zenekar a hatásos, rövid bevezetés elhagyásával kezdte meg az operát. (Ugyancsak hiába kerestük az elő és utójátékban Stella és Lindorff tanácsos alakját, holott Hoffmann szerelmi tragédiájában lényeges szerepük van.) Az előadás mindvégig megtartotta a szegedi legjobb nivót, teljes sikert aratott. A szereplők közül *Nagy* Katinka sikeresen küzdött meg a hármas, nehéz szereppel, legsikerültebben alakitva Olympiát. *Tihanyi* és *Halmos* mindvégig jók voltak, *Takács* és *Molnár* is dicséretet érdemelnek. *Faludi*tól ezuttal kevesebb és discretebb komikumot és több musikalitást vártunk volna. Legteljesebb elismeréssel kell megemlékeznünk *K. Thurai* Emma asszonyról, ki a Miklós kis szerepében ezuttal is előkelő magas művészetet ragyogtatott. Kár, hogy a harmadik felvonás triójában partnerei bántóan tulharsogták. A telt ház lelkes ünneplése kétségtelen bizonyitéka volt a sikernek. A harmadik felvonás végén a közönség vasfüggöny elé hivta a szereplőket és a dirigenst.

K. G.

A köd.

(Novella.)

A nagy folyam egyik szigetén, nem messze a város alatt volt a „Köd" országa. Nem tudni, folyamból szállott-e fel a köd, vagy más ismeretlen eredete volt, de lakói soha-soha nem látták a kék eget, nem ismerték a tiszta levegőt; ködben születtek, ködben haltak meg. Sőt azt sem tudták, hogy földjükön kivül létezik-e még valami? Azt tudták csak, hogy földjüket viz veszi körül, a viz határa a ködbe veszett, azontúl — úgy gondolták — a semmi következik. Idegen sohasem vetődött ide, ők jól megvoltak igy magukban.

Csendesen művelték földjeiket, békésen megférték egymással. Nemzedékek során kifejlődött bennük egy külön — az éghajlatnak megfelelő — természet, egyformák voltak mind. Nem volt senki közöttük, aki viharos szenvedéllyel, mohó vággyal az uj ismeretlen iránt nekivágott volna a semminek, az ismeretlennek, ők megelégedtek a ködön átszürődő gyér napsugárral.

Boldogok voltak.!

Egyszer azonban egy idegen került közéjük. Elaludt a csónakjában és kivetette egy hullám. Összetörve találták meg a parton. Az egyik jószivű Köd-lakó magához vette, fölápolta. Mikor már lábbadozóban volt, s a napra kivánkozott, kivitték a ház elé egy székben.

— „Ejnye, mikor süt már ki a nap?" kérdé elégedetlenül az idegen

— „Hiszen ott van ni!" mutattak rá a sápadt korongra.

— „Igen, igen, de mikor száll fel ez a csúnya köd?"

Az emberek egymásra néztek.

— „Nem értjük mit beszélsz? Mi az a köd?"

— „Nem tudjátok mi a köd? hiszen benne éltek, körülvesz benneteket, nyomja a melleteket, és még sem tudjátok mi az? — Ez itt előttetek" — szólt a levegőbe sújtva.

— „Ti nem ismeritek a kék eget? A csillagokat?"

— „Kék ég? csillag? Sohsem hallottunk róluk" — szóltak a Köd-lakók, és fejcsóválva hallgatták az idegen elbeszéléseit a napfényes világról.

Naponkint több és több ember fordult meg a házban, ahol az idegen lakott, s lassanként szétszivárogtak szavai a Köd-lakók között.

Egy szép ködös napon elmentek a papjukhoz, egy bölcs öreg remetéhez. Elmondották neki amiket az idegen beszélt és kérték, hogy imádkozzék a köd elmulásáért, amelyet most már gyülöltek.

„Oh ti szerencsétlenek! Tudjátok meg, hogy én is napfényes földön születtem, de titkoltam eddig, mert nem akartam boldogságotokat tönkretenni. Nem olyan szép az a föld, amilyennek az idegen elmeséli. Az emberek rosszak ott. A napfénnyel együtt beköszönt a hivalkodás, irigység. Emberek ne rohanjatok vesztetekbe!"

Az emberek meghallgatták bölcs öreg papjuk egyszerű szavait, de nem hallgattak reá. Egy lelkes fiatal papot választottak, a kivel az egész nép együtt imádkozott az ismeretlen fényes napsugár megjelenéséért.

Isten meghallgatta imájukat. A szél széjjeltépte a ködöt. A köd eloszlott, s ragyogóan sütött le a nap. Az emberek megrészegültek a napfénytől, nyilt utca során egymás nyakába borultak, újjongtak.

Földjüktől nem messze, a végtelennek gondolt viz partján, egy sok tornyú város bontakozott ki a ködből. Az emberek nekiláttak, csónakokat, bárkákat készitettek, hogy útra keljenek világot látni. El is indultak — a szülők és hitvesek aggodalmára. Visszaérkezve csodákat meséltek a városról, az emberekről, a világról, Mindenki boldog volt, csak néhány érzékenyebb lélek érezte, hogy szegényebbek lettek egy illusióval. Eddig ugyanis azt hitték, hogy a ködön néha áthangzó harangszó az égiek muzsikája.

Az öreg remetét pedig elfelejtették.

A városbeliek amint tudomásul vették létezésüket, rögtön a kihasználásukra gondoltak. Kérésükre a volt Köd-lakók földjük terményeit a városba szállitották. Eleinte sokszor megcsalták,

kifosztották a jóhiszemű, mindenkiben bizó Köd-lakókat, lassan azonban ők is bele tanultak ebbe a csúnya mesterségbe, s visszaadták a kölcsönt a városbelieknek, sőt egymást sem kiméltek.

Bevonult a pénzvágy, a hatalom, dicsőség birtoklásának vágya és minden rossz kútfeje az irigység. Az emberek hangosabbak lettek, mind sürűbben lehetett veszekedéseket, perlekedéseket hallani. Már a gyengébbek élete sem volt biztonságban. Az emberek egy-egy csoportja késhegyig küzdött a többivel a hatalomért. Ketten hárman ha összefogtak valamely közös cél érdekében, elérve azt versenyeztek egymás kijátszásában. Az önzés lett rugójává minden tettüknek.

— — — — — — — — — — — — — —

Végre egy szép napfényes napon néhányan, akik még emlékeztek arra, hogy hova vonult vissza az öreg remete, kimentek érte és megkeresve megkérték, hogy térjen vissza közéjük. — Komoran lehajtott fővel kullogtak az emberek bölcs papjuk mögött. Betódultak a régi templomba. Köd-ország egész népessége a templomba s a templom köré gyűlt. Az oltár előtt a két pap, az öreg és a fiatal letérdeltek, és egyszerre hangzott fel ajkukról az ima:

„Uram! add vissza a mi régi, bársonyos ködünket. Add, hogy minden a régi legyen. Nem jó ha az ember mindent tud, mindent lát, nem vagyunk még méltóak a Te napsugaradra."

Kinn a templom körül ameddig a szem ellátott, földre hajtott fejjel térdelt a nép.

— — — — — — — — — — — — — —

A nap már leáldozott a város tornyai mögött, az éjszaka hazaoszlatta az imádkozókat. Csupán a bölcs jóságos arcu remete térdelt még a templomköveken. Pergamen-arcán halvány pirosság derengett.

Igy imádkozott.

— Ragyogó, életadó Napfény jöjjön el a Te Igazi Országod...

Papp Remig.

Főiskolai rovat.

Rovatvezető: **Dr. Szandtner Pál**, egyet. tanár.

Az Egyetemi Szent Imre Kör kitünő munkásságot végzett a társegyesületek között az első szegedi tanévben Lázár Ferenc jogszigorló elnöklete alatt Szegeden. Az év elejétől kezdve minden hét keddjén P. Komarik jezsuita atya keresztény filozófiai, minden hét csütörtökjén dr. Kelemen László szociológiai előadást tartott a keresztény egyetemi hallgatók nagy érdeklődése mellett. Dr. Erdélyi László egyetemi tanár, Köri diszelnök tartott még az év folyamán tartalmas s közvetlen előadásokat. A Kör mintegy 70 ezer korona értéket forditott a tanév folyamán a szegénysorsu egyetemi hallgatók felsegélyezésére. — A Kör müsoros estélyek és teadélutánok rendezésével is igyekezett a kultur érdekeket szolgálni, amelyek meg is hozták a várt erkölcsi és anyagi sikert. — Most alakult meg a Mária kongregáció, amely hivatva van a köri életen belül a hitéletet fejleszteni — A Kör jogutódja a Kolozsváron évtizedeken át nemes munkásságot kifejtett Szent Imre Körnek s igy annak Kolozsváron hagyott vagyonát is megkapja még e tanévben. Ott maradt ugyanis a Szent Imre Kör értékes könyvtára, butora és mintegy 7 ezer lei készpénze. — Az Egyetemi Szent Imre Kör a „Mefhosszal" és a Keresztény Diákszövetséggel összeköttetésben azon is dolgozik, hogy a nyári szünidőre minél több egyetemi hallgatót juttason ki a diákcsere akció útján a külföldre. — A Körnek a nehéz viszonyok dacára elért müködési szinvonala mindenesetre elismerést érdemel minden tekintetben és átaljutván a kezdet nehézségein munkája a jövőben legszebb reményekre jogosit.

FIGYELEM!

A mélyen tisztelt egyetemi tanári kar, egyetemi hallgatók, köztisztviselők minden vásárlásnál **5** és **10 százalék** kedvezményben kizárólag Horváth Dániel

„GAMBRINUS" CSEMEGEHÁZÁBAN

(Feketesas-u. 16. sz. a.) részesül, ahol a legolcsóbban vásárolhat mindennemü csemegeárukat és husvéti likőröket.

LEGJOBB! LEGOLCSÓBB! LEGSZOLIDABB!

Az öreg Szeged.

Mulatóhelyek és egyebek.

Irta: **Cserzy Mihály.**

(Folytatás.)

(12) Az *Alsóvárosi társalgó-egylet* célja ekképpen modositásra került. A „vasvillás" egyletnek indult egyesület kezdett finomabb húrokat pengetni s most már a nevéhez méltóan: a társalgásra, az általános közmüvelődésre fektette a fősult. A vezető-szerepet átvették az alsóváros intelligensebb elemei, a Mátyás-templom közelében lakó hivatalnokok, kereskedők és iparosok s azok a lótenyésztés helyett a kulturát erősitették. És ezek között előkelő hely jutott a szelidlelkü, csöndes természetü *Ambrózi* Ferenc gyógyszerésznek, aki arról volt nevezetes, hogy a Havi-bucsú alkalmával idezarándokolt, hivek majdnem mindannyian vittek haza az Ambrózi-féle hires „gyomor-csöppek"-ből. A bucsú előtt hetekkel megkezdődött a patikában a jeles arkánum gyártása, amibe még a laboránsnak is be kellett folyni, mert nagy szégyene lett volna a gondos *Franci-bácsinak* ha csak egy bucsúsnak is nem jut a „minden gyomorbajokat megjavitó célszerü orvosságból". Ambrózinak, akárcsak *Kovács* Albertnak (a kedves vendégszerető *papus*-nak, oldala mellett a fürge *Cilivel*) igen frekventált patikája volt (nem hiányzott belőle a hagyományos vadászkutya a diszes pipatorium és a fényes pálinkásservice sem) a belvárosi urak gyakran megfordultak benne kedélyes kaszinózásra. Némelyek étvágycsináló „kurából„ is megtették a szentháromság-utcai hosszu utat, hogy delektálván magukat a kisüstön főtt pompás barackpalinkával, Franci bácsi száraz szivarjaival és az alsóvárosi barátok kenetteljes mókáival, déli harangszóra haza kerüljenek a teritett asztal mellé. *Kovács* Albertnak is haszonszőrü patikája volt a Kigyó- és a Feketesas-utca sarkán, a Tóth Julcsa-féle „bagolyvárban", amely akkor még nem volt feltőltve s a ház is méltó volt a homlokzatán ma is vedlő *hit, remény és szeretethez.*

Ebbe a patikába vidéki urak is jártak. Uradalmi emberek stb. egy kis városi ujságra vagy inkább pletykára. Továbbá „tanügyi férfiak", lévén a *papus* iskolaszéki elnökségénél fogva kiváló szakember. A patika fölötti emeleti szobában folyt nap-nap után a kaszinózás, melynek hangulata aszerint „emelkedett", hogy hány „stanpedli" borovicskát fogyasztottak el a vendégek, a gyógyszertár melletti szobában pedig *Tömörkény* István (akkor még Steingaszner Pista, a principális szerint: *amice*) rótta az apró betüket, melyek később hervadhatlan koszoruban nyiltak ki a halhatatlan nagy iró szép emlékének megőrzésére. Bezzeg megtörtént, hogy az amicére, akinek a neve egyébként csak *praxi* volt a kaszinozó urak előtt, — nem látván meg nála a már akkor jelentkezet „oroszlán-körmök"-et — egymásután nyitogatták rá az ajtót bajuszpedrő irányában a „célszerü szegény emberek" kizökkentvén őt első markáns irásaiból: a *Sugáruti séták*-ból, melyek egy-egy talpkövei voltak annak a fényes obeliszknek, mely a legnagyobb magyar irók egyikeinek, ami felejhetetlen Pistabarátunknak hirdeti nevét és irói dicsőségét.

Ma a hires Kovács-féle gyógyszertár *Gerle* Jenő birtokában van, aki örökölte ugyan elődje bohémiáját, de mint a rosszmájuak mondják; a hagyomás vizsla, csak márványkőbe faragva nyujtózkodik a „kaszinózószoba" asztalán és a finom borovicska is csak a hirdetési plakátról incselkedik a vendégekkel. A konvencionális cigaretták és szivarok pedig — no azok a dohányinség miatt teljesen eltüntek.

Az *Alsóvárosi társalgó-egyesület* helyisége ekkor már hatalmas könyvtárral ékeskedett, a vezetők felolvasó-

üléseket, táncmulatságokat, társasvacsorákat rendeztek és Haviboldogasszony-napján a Bruckner-kertben egyre jobban kiszélesitették a kedélyességéről és látogatottságáról hiressé vált „havi-bálakat“, melyeknek aranyos éjszakái sok szivbeli érzelmeket szőttek az akkori fiatalság között és ennek folyományaképpen sok szép leányt fejkötő alá is segitettek.

Az egyesület ekkor helyiséget is változtatott. Beljebb jött a nagykörut sarkára, az ugynevezett *Kotucs*-féle házba és levetközte a *gyékény-kaszinói* nevet, melyet a parasztság dominálása miatt adtak rá. Ez időben *Fodor* Imre volt az elnök. A társasestélyek itt mind gyakoriabbak és rendkivül sikerültek voltak és igen alkalmasak arra, hogy a jóviszonyt, a testvéries érzést kiterjesszék és megerősitsék az egyenrangu polgárok között. Könnyü volt akkor a „jól sikerült“ vacsorákat rendezni. Egy adag pörkölt, kenyérrel és félliter borral *negyven* krajcárba került. Kikerült ez a nagy összeg a kislajbi zsebből is, nem kellett a kabátzsebbe nyulni a nagybugyellárisért . . . (Folyt. köv.)

VITÉZI SZÉK.

Rovatvezető: * * *

Hogyan lehet saját birtokból vitézi telket alapitani. Mindazok, kik vitézi telek nagyságával felérő földbirtokkal rendelkeznek, a saját birtokukból is alakithatnak önmaguk, vagy leszármazottjuk részére vitézi telket. Ugyanis, aki saját birtokából akar vitézi telket alkotni, annak számára a Vitézi Szék a kitüntetések mértékét a következőkben állapitotta meg: A legénységi állománybelieknél a II. o. (kis) ezüst vitézségi érem birtoklása, tiszteknél legalább a III. o. katonai érdemkereszt, vagy legénységi állományukban szerzett I. o. (nagy) ezüst vitézségi érem birtoklása, ha e kitüntetéseket az ellenséggel szemben tanusitott személyes vitézségükkel nyerték el.

Aki igy akar vitézi telket alapitani, folyamodványában az itt jelzett kitüntetései s ez egyéb, az előbbi fejezetekben előirt adatok igazolására hivatkozva, kérnie kell a Vitézi Széktől az engedélyt alapitólevél kiállitására. Fel kell azonban külön is tüntetnie és igazolnia, hogy a vitézi telekké alapitani szándékolt terület saját kizárólagos tulajdonát képezi, az alapitás senki jogos érdekét, igy például gyermekei köteles részét nem sérti, sem pedig felesége közszerzeményi részét, amennyiben birtokát feleségével közösen szerezte. E külön igazolás az esetben is elmaradhat, ha a köteles részre jogosult gyermekei és közösen szerző felesége a kérelem előterjesztéséhez hozzájárultak, s azt valóban kinyilatkoztatják. Feltüntetendő a kérvényben az alapitandó vitézi telek nagysága, annak telekkönyvszerü megjelölése. Ha az ily kervényt a Vitézi Szék kedvezően birálta el, az alapitólevél a Vitézi Szék utmutatása szerint kiállitható, s az államfő megerősitése után a birtoknak vitézi telekké való előjegyzése a telekkönyvi hatóság részéről eszközölhető. Ugyanilyen az eljárás akkor is, ha valaki a vitézi mértéket megütő fia, vagy bárki más számára akar vitézi telket alapitani. A vitézi telek alapitása iránti kérvény ugyanugy terjesztendő fel, mint a vitézi telek elnyerése iránt benyujtott kérvény.

UJ ÉLET a legmagyarabb hetilap.

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratok szerkesztőségünkbe (Szeged, Vásárhelyi-sugárut 2., vagy Budapest, V., Deák-tér 1., II.) küldendők. Kéziratokat nem küldünk vissza.

H. J. Novellájában biztatást látunk a jövőre. Óvakodjék hasonló igaztalan, destruktiv témáktól. **P. M.** Sok láng, erő, igéret van a verseiben. Kapunk öntől még közölhetőt is. **Fogadás.** Dilettáns versezetek. **L. L.** Nem üti meg a mértéket.

Főszerkesztő KOLOSVÁRY-BORCSA MIHÁLY.
Felelős szerkesztő: FETTER GYULA.
Felelős kiadó: CSANÁDY GYÖRGY.
Budapesti szerkesztőség és kiadóhivatal; IV. Deák-tér 1., II. e.

Szinházi heti műsor.

Hétfő: *Cyrano de Bergerac*, romantikus dráma. A. bérlet 55.

Kedd: *Holdy Juci*, a pozsonyi szinház primadonnájának vendég felléptével, *Szulamith*, keleti opera, bérletszünet, premier árak.

Szerda: *Holdy Juci*, a pozsonyi szinház primadonnájának vendég felléptével, *Gróf Rinaldó*, operett, bérletszünet, premier árak.

Csütörtök: *Holdy Juci*, a pozsonyi szinház primadonnájának vendég felléptével, *Csárdáskirályné*, operett, bérletszünet, premier árak.

Péntek: *Szünet.*

Szombat: *Armentano Francesko*, a nápolyi Lirico operaház első tenoristájának vendég felléptével, *Rigolettó*, opera, bérletszünet, premier árak.

Vasárnap délután: *Kis kadét*, operett.

Vasárnap este: *Bob herceg*, regényes nagy operett, bérletszünet.

Hétfő délután: *Gésák, vagy egy japán teaház története*, operett.

Hétfő este: *A vöröshaju*, népszinmü, bérletszünet.

KORZÓ-MOZI
Telefon: Igazg. 455. pénztár 11—85.

Hétfőn és kedden:
Egy asszony aki ölt
kalandos történet, 5 felv. Rendezte: Kertész Mihály.
Főszereplők:
Licy Dorraine és **Alfons Frieland.**

Szerdán és csütörtökön:
MEGBUVOLTEK.
Misztikus történet 4 felvonásban. Dosztojevszky után.
Főszereplők: **Bayor Gizi, Bakó László, Abonyi Géza és Latabár Árpád.**
Azonkivül: **Joe Martin mint főpincér.** Burleszk 2 felv.

Pénteken, szombaton és vasárnap:
Astrea a női Maciste.
Kalandordráma 5 felv.
Astrea és Polidor a főszerepben.

Előadások hétköznap 1/25, 1/27 és 1/29,
vasár- és ünnepnap 3, 1/25, 6, 1/28 és 9 ó.

Szeged-Csongrádi Takarékpénztár 1921. évi mérlege.

MÉRLEG-SZÁMLA.

VAGYON	K	f	K	f	TEHER	K	f	K	f
Pénztárkészlet:					**Részvénytőke**	18,000.000	—		
pénztárunkban	26,315.280	60			**Tartalékalap**	18,000.000	—		
m. kir. áll. jegyintézetnél	2,768.247	39			**Rendkivüli tartalékalap**	13,875.251	—		
pénzintézeteknél elhelyezve	5,657.268	94	34,740.796	93	**Külön tartalékalap**	2,027.000	—	51,902.251	—
Magy. kir. áll. kényszerkölcsön:			6,000.000	—	**Nyugdijalap**			2,447.415	90
Váltótárca			100,013.436	—	**Alapitványok:**				
Kölcsönök:					Klauzál Gábor-alapitvány	10.000	—		
kamatozó és törlesztéses jelzálog-kölcsönök	49,798.764	39			Szegedi muzeum és könyvtár-alapitvány	10.000	—		
községi kölcsönök	3,964.181	28			Szegedi felsőipariskolai alapitvány	10.000	—		
engedményezett jelzálogkölcsönök	120.960	—	53,883.905	67	Szegedi Gréf-féle gyermekkórház-alapitvány	10.000	—	40.000	—
Előlegek értékpapirokra és egyéb hitelek fedezettel			173,048.289	55	**Betétek:**				
Értékpapirok:	15,815.420	—			takarékbetéti könyvecskékre és ezek tőkésitett kamatai	168,416.857	37		
ezeknek folyó kamatai	345.733	37	16,161.153	37	folyószámlán	115,401.510	63	283,818.368	—
Adósok			39,416.953	75	**Továbbadott jelzálogkölcsönök**			36,464.350	10
Ingatlanok:					**Visszleszámitolt váltók**			20,046.200	—
intézeti házak	4,500.000	—			**Mult évekről fel nem vett osztalékok**			71.530	—
egyéb ingatlanok	1,900.000	—	6,400.000	—	**Hitelezők**			26,634.285	41
					Átviteli kamatok			2,873.078	97
								424,297.479	38
					Haszon			5,367.055	89
			429,664.535	27				429,664.535	27

ÜZLETEREDMÉNY-SZÁMLA.

TERHEK	K	f	K	f	JÖVEDELMEK	K	f	K	f
Kamatok:					**Mult évi nyereségáthozat** . .			240.407	02
kifizetett és tőkésitett betéti kamatok	7,705.201	66			**Kamatok:**				
nyugdijalap és egyéb kamatok .	767.687	20	8,472.888	95	jelzálog és egyéb kölcsönök kamatai	10,694.977	96		
Adó:					váltókamatok	3,297.902	27		
állami és városi adók			406.797	78	folyószámlai kamatok	512.785	60		
Tiszti fizetések, lakbérek és egyéb illetmények			2,058.938	—	értékpapir kamatok	865.840	65	15,371.506	48
Üzleti költségek:					**Jutalékok**			3,390.824	77
irodai, kezelési költségek és intézeti helyiségek bére			1,573.713	48	**Ingatlan jövedelmek**			251.098	92
Ingatlanköltségek			221.456	97	**Vagyonváltság fedezet:**				
Leirások:					ingatlanok felértékeléséből . . .	4,000.000	—		
értékpapiroknál	1,020.976	58			ki nem mutatott tartalékokból igénybe vett összeg	5,900.000	—	9,900.000	—
egyéb leirások	141.622	—							
	1,162.598	58							
folyó évben befolyt leirt követelések	9.612	46	1,152.986	12					
Intézeti vagyonváltság			9,900.000	—					
			23,786.781	30					
Haszon			5,367.055	89					
			29,153.837	19				29,153.837	19

Szeged, 1921. december 31.

Fuhry Konrád s. k.,
aligazgató.

A könyvekkel egybehangzó. **AZ IGAZGATÓSÁG:**

Szarvady Lajos s. k., elnök. **Back Bernát** s. k., alelnök. **Koós Elemér** s. k., vezérigazgató. **Kátay László** s. k. **Dr. Ujj József** s. k.

Dr. Kovács József s. k. **báró dr. Gerliczy Félix** s. k.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Pálfy József s. k., elnök. **Fluck Dezső** s. k. **Gál Ferenc** s. k. **Eszes Imre** s. k.

LEGJOBB

svájci órák, arany, ezüst és doublé ékszerek, gramoffon, hanglemez, öngyujtó, gyujtókő, zseblámpa-elem a legolcsóbb árakban! Columbia, Favorita lemezek főraktára. Tört aranyat, stb. legmagasabb áron veszek.

Tóth József műórás Szeged, Kölcsey-utca

MAGYAR-OLASZ BANK

SZEGEDI FIÓKJAI:

Belváros:
Vörösmarty-utca 5. (Kaszinó-épület.)

Alsóváros:
Boldogasszony-sugárut 59. szám.

Elsőrendü uri szabóság

Pontos kiszolgálás. — Szegénysorsu egyetemi hallgatók részére árkedvezmény
Szövetek állandóan raktáron.

Piskolty Károly uriszabó
Szeged, Zrinyi-utca 14., I. em.

Hölgyeim! Addig ne vegyenek kalapot, amig meg nem tekintik

Ligeti Olga és Tsa női kalap termét

Batthányi-u. 2. Hajós cukrászda mellett. Legdivatosabb kalapmodellek. Nagy választek.

Első szegedi cipő-, csizma- és papucsipari szövetkezet

Római-körut 21. Telefon 255. sz.

Készit mérték szerint kitünő izléses cipőket, csizmákat. Ajánlja szép papucsgyártmányait nagy választékban.

Belvárosi üzlet: **Szeged, Rudolf-tér 6.**
Telefonszám 12—17.

Kész cipők, csizmák, papucsok legolcsóbb beszerzési forrása!

BELVÁROSI MOZI

Telefonszámok:
Igazgatóság 258
Pénztár 582

Péntektől — vasárnapig

Az Oceán urai

Vajda Ernőnek nagyszerü regénye 6 felv.
Főszerepl.: Várkonyi M. Mária Palma Lubinszky T., Szöreghy Gy., Salm gr.
Azonkivül:

VELENCEI MÁMOR.

Dráma 5 felv. Főszereplő: FARKAS ANTONIA.

Hétfőn és kedden

Toscana hercegnője.

Társadalmi dráma 6 felvonásban.
Főszereplő: **OLAF FÖNSS.**
Azonkivül:

A szerelem szigete.

Romantikus történet 5 felvonásban.

Szerdán és csütörtökön

Lehár Ferenc világhirü operettje.

Luxemburg grófja.

Operette szkeccs 3 film és 3 szinp. r.
Filmszereplők: Király Ernő és Soltl Hermin.
Szinpadi szereplők: Pilinszky Géza az operaház művésze, Kovács Margit Radócz Ferenc, Gy. Orbán Ibolya és Bende László. — Azonkivül:

PINGULIN.

Vigjáték 4 felvonásban. Főszereplők: Ujvári Géza, Bojda Juci és Pártos Gusztáv.

Előadások kezdete:
Hétköznap
fél 5, fél 7 és 9 órakor.
Vasár- és ünnepnap
3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor.

IDEGEN PÉNZNEMEK

vétele és eladása!

Károlyi-utcai Bank- és Pénzváltó Üzlet

Telefon: 978. Fekutsas-utca 8. és Károlyi-u. sarok (Bejelentő hivatal ház).

A Kansz-étterem

vezetését BERNÁTH JÓZSEF olyan szakértelemmel látja el, hogy az rövid idő alatt meglepően fellendült és ma Szeged intelligenciájának és tisztviselőinek legnépszerübb étkezési helye.

A KANSZ

nagy gazdasági udvart rendezett be, melynek vezetését BERNÁTH JÓZSEF üzletvezető látja el, akinek eddig is érdemei vannak az étterem gyors és nagyszerü fellendítésében. A megnyiló nyári (terrasz) helyiségére külön is felhivjuk a közönség figyelmét.

Jó borok, pontos kiszolgálás.

Mozi után menjünk a KANSZ-étteremben.

Szőrme munkákat

a legujabb párisi divat szerint jutányos áron készit

Özv. Jánosik Jánosné
szőrme nagyraktára,
Kiggó-u. 2. (EMKE kávéház mellett.)

Győződjék meg

róla brilliáns, arany s ezüstért; arany, ezüst pénzekért legtöbbet fizet Deutsch Imre Széchenyi-tér 9. Korzó-mozi ház.

„FUTURA"
KIRENDELTSÉGE

Szeged, Tisza Lajos-körut 43. Telefon 7—95. — Vesz mindenféle terményt, rozsot, buzát, gyapjut stb. Raktáron tartunk legolcsóbb napi árakon mindenféle mezőgazdasági gépet és eszközt.

NEMZETI SAJTÓVÁLLALAT

könyv-, zenemű- és papirkereskedés,
könyvnyomda, könyvkötészet.
KÁRÁSZ-UTCA 3.
Telefon 14—52.

Szak- és szépirodalmi művek, **egyetemi tankönyvek,** füzetek, iró- és rajzszerek, irodai felszerelések, nyomtatványok izléses kivitelben, üzleti könyvek, könyvkötő munkák stb.

Olcsó árak! Olcsó árak!

Szeged városi nyomda és könyvkiadó r.-t. 22—777.